

نورلۇق يۈزدى

نۇركا دىيارىنىڭ ئاشراقلىرىنىڭ يىغىنى

جىلد : 2 — 22

آغستوس 1928
اۋنىدىنچى سەنە

سايى : 8 — 202

تورک‌لرک تعریفی - انشاء سامسی - قومی، رقبیلری ترکیبی تحلیل مفنده ایکی اصول، - قیدری تصنیفلر - آنترپولوژیی مخصوصیتلر و عدوت قارقلر

جموعی و یا خود بعضیسی ایله دیگر قوم و قبیله لردن تیز ایدن هر قومی زمره و قبیله تورکدر .
تورک‌لرک انتشار ساحه سنه کلنجه آسیاتک نصفدن زیاده سی و شرقی آوروپاتک مهم بر قسی تورک‌لرک مسکوندر . تورک‌لر ، بحر منجمد شمالیدن [یاقوتلر] « قوئن - لون = Koen - Lun » و اصفهان و افغانستانک مرکز لرینه و نهر اصفردن [اویغورلر ، سالاولر و سائر] تا مرکز ی روسیه به [اسکی قاسم خانلرک مرکز ی اولان قاسم شهری و اطراف ی] و ما کدونیا به [رومانیای و بلغارستان و یوغو اسلاویا و یونانستانه] یاشایان تورک‌لر [و بحر سفید ساحل لرینه] [آناتولی تورک‌لری] قارقلر اولان اراضیده اصرار حیات ایدرلر .

بو ساحه خارچنده ده تورک‌لر موجود اولدیغنی قید اتملی بز . یاقوت ده کیزی ساحلارنده و ساخالن آله لرنده یاشایان یاقوتلر ، لهستانده یاشایان و لهستان تاتارلری نامیه معروف اولان تورک‌لرک هندجاتلری بوجه دندر . مل منطقه لر خارچنده یاشایان تورک‌لر مع التأسف ، دیگر مللر طرفندن تشیل ایدلرلر و ایدلرلرکده درلر لهستان تاتارلری ، هندستان جاتلری افغانستان خیلجیلری [قیاجیلری] ، شمالی آفریقاده و شرقی فلسطین و سوریه ده کی علویله مکون طالعرد و شمالی آفریقاده یاشایان و عرفاً تورک اولان زمره لر بوجه دندر .

تاریخی و اجتماعی بر چوق عامل وسیلر تأثیرله تورک قبیله لرینک قومی ترکیب لرنده بر طاقم اغلالر واقع اولمدر . بوسیدن دولای تورک قبیله لرینک تصنیفی ایچون اک ملوغرو یول اولری قونوشمده اولدقلری لهجه لر کوره تصنیف اتمکدر . تورک قوم و قبیله لرینی لاتی جهتلردن تصنیف ایدنلرک بری ده بو باده کی اختصاصیه جهاتشمول بر شرقی حائر اولان رادولفدر . رادولف تورک قبیله لرینی قونوشمده اولدقلری لهجه لر کوره تصنیف ایدنرکن قبیله لرک قومی خصوصیتلری ده

تورک‌لرک قومی و قبیله وی ترکیبی مسئله سی تورک تاریخنک اک معضل مسئله لرندن برینی تهکیل ایدر . بو بویوک موضوعه تخصیص ایده جکمز بو مقاله نک تمامیه ایشله نمش بر مقاله اولادیغنی ، تاسلاقر قییلندن بر مسوده اولدیغنی قید اتمک ضروری واردر .

ذاتاً فن ده بو موضوعه دائر صوک سوزینی سوبله میش دکلدر ، بو باده کی تبعلر هنوز ناتمامدر . مع مافیه اثر لرینی مأخذ اتخاذ ایتدی کمز عالمرک بالخاصه رادولف و آریستوف لرک بو خصوصده اک صلاحیتدار ذواتن معدود اولدقلرینی قید اتمک ایجاب ایدر .

تورک‌لرک قومی و قبیله وی ترکیبی آکلامق ایچون علم اصطلاحنده تورک تعبییرنک کیملره اطلاق اولدیغنی بیلک لازمدر . بناء علیه تصریفی قید ایتدکن صوکره اصل موضوعی تحلیل ایده جکمز . علم اصطلاحنده تورک دیه ، مختلف تورک لهجه لرندن بریله قونوشان و تورک قومنه مخصوص اولان علامت فارقلرک جموعی و یا خود بعضیسی ایله دیگر لرندن تیز ایدن قومی زمره لرک و قبیله لرک افرادندن اولان هر کسه اطلاق اولنور . بو اوصافی حائر اولان هر بر تورک زمره و قبیله سی ده تورک قومنک ترکیبنه داخلدر . بناء علیه تورک لهجه لرندن بریله قونوشان و تورک قومنه مخصوص علامت فارقلرک

زواللی اختیار آنه آجی آجی باغیرمفه باشلامشدی :
— لوری ! لوری ! نره یه کیدیورسک ؟ .
قرستیان بوسبوتون محبوب و نادم یالوارییوردی :
— بابا ! بابا ! ...

قط اختیارد میری آرقه سنه بیله دونوب باقادن کنیش آدیغلرله اوزاقلاشیوردی .

برقاچ کوندنبری ، « سیدی بلایه » ده اوچنچی زوحاف بولوکنه الی بش یاشنده کوکالی بر نفر کبرمشدی . . .

1928 قورولتايجه رسملينك اوجاق سالونلرينه آصيلماسنه قرار ويريلن

بربونك ملت مجاسى رئيسى فاطمه ياشا حضرتلى

نظر اعتباره آلمشدر . فقط بوتون تورك قيله‌لرينك اساني تماميله تدقيق ايدلمه‌مش اولديغندن كرك رادلوفك وكرك سائر عالملك بوطرز تصنيفلري بوتون تورك قيله‌لريني احتوا ايتكندن اوزاقدردر . بز ، بومقاله‌مзде رادلوفك وسائر عالملك تورك قيله‌لريني قونوشمقده اولدقلري لهجه‌لره كوره اولان تصنيفلرندن صرف نظر ايدهرهك يالكلر بويابدهكي اختصاصيله معروف آريستوفك تاريخي قومي وثيقه‌لره استناداً باشليجه تورك قيله‌لريني تصنيفني مختصراً نقل ايدهرهك . آريستوف بو موضوعه دائر يازميش اولديني اثرنده بروجه آتي قيله‌لرك تركيبي ذكرايتمشدر :

1) قانقل = *Kangül* وبونلرله بر نسلدن كلن قيبجاق قيله‌لري جنوب غربی و جنوب توركلرينك [آناطولي ، بالقان شبه جزيره‌سي ، آذربايجان ، توركمين ، نوغاي ، باشقرد ، ايديل - اورال بويي توركلرينك] تركب و تشككنده اك مهم بر عنصر تشكيل ايتمشدر . بوتركيه داخل اولان توركلرك عددي [ايديل - اورال حوضه‌لرنده باشقردلر داخل اولديني حالده 6 ميلون ، آناطولي توركلري 10 ميلون ، بالقان شبه جزيره‌سندره 2 ، ايران آذربايجانده 1/2] ، آذربايجان جمهوريتي دخلنده دخی 1/2] ، افغانستانده اصغري 7 1/2 ميلون ، نوغاي و قريم توركلري 231500,000 ميلون تخمين ايدلمكدهدر .

2) بويوك اوردانك اك مهم بر عنصر اولان [دولات] وكوچوك اوردانك اك مهم قيله‌لرندن اولان آرغايين ، نايمان ، كيره‌ي [قيبجاق قيله‌سي ايله برلكده اورته اورداني تشكيلي ايدهرلر] قيله‌لرندن قيركيز - قازاقلر تشكلى ايتمشدر . قيركيز - قازاقلرك عددي 7 ميلون تخمين اولنور .

3) قيركيز قيله‌سي اولوب ، افرادينك بر چوغنك امتزاجيله اورته اوردانك تشككنه اشتراك ايتمشدر . بوقيله حال حاضرده مستقل برتورك قيله‌سي اولارقيتين - شان = تا كرى داغلك غربى قسمنده كوچه برحات ياشامقده ونفوسى 500,000 تخمين ايدلمكدهدر .

4) ياقوت قيله‌سيدر . بوقيله حال حاضرده ياشامده اولديني منطقه‌لره نقل مكان ايتهدن اول *Caha* ناميله تا كرى داغلك غربنده ياشامشدر . بو قيله‌لك قسم اعظمى هندستانه كيدهرهك امتزاجلر واختلاطلر نتيجه‌سندره منقرض اولمشدر ، ديكر تعبيله هندولشمشدر . حال حاضرده قره قيركيزلرك بر بطني صفتيله (سايمان) ويه‌نه‌سه‌ي

ايرماغي كنارلرنده (ساغاي) ناميله كندى موجوديتلريني محافظه ايدن قيله‌لرك ياقوتلرك بقيه‌سي اولديني تخمين اولنمقدهدر .

5) تهله = *tele* و توكيولر اولوب بونلر اك اسكي توركلردن معدودرلر . توكيو توركلري موغولستانده تأسيس ايتمش اولدقلري تورك امپراطورلغلك انقراضى متعاقب كيره‌يلر ، نايمانلر و آرغايينلرله وبايقال كولى ايله قره ايرتيش نهرلري آراسندهكي اورمانلى منطقه‌ده ياشايان تورك قيله‌لري ايله امتزاج ايتمشلر بر قسمي ده طورقان و حامى اطرافنده يرلكمشدر . بوندن ماعدا هونلر طرفندن تشكيل ايديلن وتوركلر چينلرله امتزاجندن حاصل اولان چين دونكانلري ايله‌ده قارشمشدر .

حال حاضرده آلتاي داغلرنده تهله‌س ناميله ياشامقده اولان قيله توكيو توركلرينك بقيه‌لرندن اولديني كهي تهله‌توتلرده تهله‌لرك بقيه‌سندن معدوددرلر .

6) قارليق قيله‌سي اولوب ، بو قيله‌لك افرادي قانغلرله و شرقى ايرانده و غربى توركستانده ياشامقده اولان قيله‌لرله قارشمشدر . بونلرك خاطره‌لري يالكلر بعضى اوز بك قيله‌لرينك بعض بطنلرينك اسملرنده محافظه ايديله بيلمشدر . سائر تورك قيله‌لري و بر نسلدن كلن هيئت منطقه‌لر [آنغوتلر ، تاتارلر ومهركيتلر] يا موغوللاشمشدر و ياخود جنكيز خان دورنده قتل ايدلمشدر .

هونلر ، بولغارلر ، خزرلر ، بچنك وغورلر [ياخود قومانلر] اورالك غرب طرفلرينه نقل مكان ايتمشلر ، بونلردن هونلر وهونلر طرفندن تأسيس ايديلن هونفور هيئت سياسيه‌سته داخل اولانلرك بر چوغى ديكر قوملرله مسكون اراضيده يرلكمشلر وتمثل ايتمشلر وياخود شرقى روسياده ياشايان ديكر قيله‌لرك تركيبينه داخل اولمشدر . آلتايديه ياشايان اوراق قيله‌لرك وسايمانلرك اك ايلري كلن تورك قيله‌لرينك تركيبنده مهم بر عنصر تشكيل ايتمش اولدقلريني ده قيد ايتمكلكمز ايجاب ايدهر .

جوغرافيق و اتنوگرافيق جهتلردن تورك قيله‌لري بروجه آتي اوچ غروبه انقسام ايدهرلر : 1) شرقى توركلري اولوب بوزمره‌يه ياقوتلر ، سيبيرياده و آلتاي طاغلرنده ياشايان مختلف تورك قيله‌لري ، موغولستانك شمال غربيستنده مقيم اولان توبالر و شرقى توركستان [توركستان چيني] توركلري ، بوجله‌دن

آریلر و ایرانیلرله و او دورلرده غربی آسیاده و شرقی آوروپاده یاشایان مختلف قوملرله امتزاجلر واقع اولمیشدور. بوامتراجلر بالخاصه تورک قومک 3/2 سنک ترکیبده مهم بر عنصر تشکیل ایدن فانغلر و قیپجاقلرله وقوعه کلشدر. تورک عرق اولان علامت فارقهلری نسبة اورتورکلرده، بالخاصه قیرکیز - قازاقلرله قره قیرکیز و اوزبکلرده و آوروپای روسی نک شرق قسمنده یاشایان تورکلرده محافظه ایدلمشدر.

بواسکی تورک نیی بروجه آتی علامتلری احتوا ایدر :

بویک اوزونللی وسطی بویدن یوکک 1.67-1.68 متره] ، قفا اکثریتله مدور [دریلرده 85 - 87] ، یوز اوزونجه ویضی شکله در . کوزک وضعیتتی افقی اولوب موغولاق خصوصیتلرندن عاریدر. کوزک یوقاریکی قباغی کوزک داخلی مراکزینه چورلک خصوصیتتی حائزدر . کوزک خیالی کوچوک اولوب موغول کوزینی آکدیریر برشکلده در. صاچ بلاستنا سیاهدر و موغوللرکنکه نسبة کثیفدر ، فقط شمیدیکی ایرانیلرکنکه کوره سیره کدر . توپلر یوزک بالخاصه آغیز اطرافنده و کردانده منکشفدر ، یناقلرده توپلر سیره کدر . کتفلر کئیشدر . دوداقلر قالدندر . بورون مستوی و صریقمدر .

ایشته بوخالص بر تورک تییدر . بوکا کوره بوتییدن واقع اولان انحرافلرک درجه سی و هائی بر ملتله امتزاجک واقع اولدنی تثبیت ایدیلر ییلر . بونکله برابر شیمدیکی قره قیرکیزلرک وسطی بوی 1.65 متره ، قفا کیکی دریلرده 87 در . اوز بکلرده وسطی بوی 1.67 و قفا 85 در . قازاق قیرکیزلرده وسطی بوی 1.64 قفا 87 در . فینلرله امتزاج ایدن روسیه تورکلرینک بویلی نسبة قیصه اولوب 1.63 و قفا 83 در .

باشقردلرک نسبة اوزون بویلو اولانلرینک بویلی 1.66 متره ، قفا کیکی ایدیل - اورال بویلرنده یاشایان تورکلر ککنک عییدر . بونلرک فینلرله اولان امتزاجی معلومدر . فینلرله دهها زیاده قاریشمش اولان میسجارلرک بویلی دهها قیصه اولوب وسطی 1.61 ، قفا کیکی 80 و 5 در .

سیبرییا تورکلرینده ینه سه ییلرله ویا قوتلرده طونفوزلرله اولان اختلاط و امتزاجلرک اماره لری کورولمکده در . ایلك تورک تیینی اک آبی محافظه ایدنلر تارانجهلرله تورکستانک شمال قسمنده یاشایان

کاشغر وحامی تورکلری ، تارانجهلر ، دونکانلر ، موغوللرله و آریلرله امتزاج ایتمش اولان قورچینلر ، [kon - lün] ده یاشایان ماجینلر ، نهر اصفهرله کوک نورولهن - جه تو ونهن - شان داغلرینک شمالنده یاشایان حیلین تورکلری - اویغورلر ، سالارلر ، دالتلر و سائرله بوجله دندر .

(2) اورتورکلر اولوب بوقسمه روسیانک جنوب شرقی طرفلرنده یاشایان مختلف تورک قبیله لری [ایدیل - اورال بوی تورکلری ، بوجله دن خالص باشقردلرله قین - اوغورلرله قاریشمش باشقردلر ، میسجارلر و جواشلر] قیرکیزلر ، قره قیرکیزلرک بر قسمی ، قیرکیز - قازاقلرله قاریشمش اولان پوراتلر ، قره قازاقلر ، اوزبکلر ، قیپجاقلر ، تورکیلر و ایرانی عنصرلرله امتزاج ایتمش اولان صارتلر داخلدرلر .

(3) غرب تورکلری اولوب ، بوقسمه تورکلر قافقاسیا تورکلری ، بوجله دن آذربایجان جمهوریتی داخلنده و ایران آذربایجاننده و افغانستانده و قریم جمهوریتنده یاشایان تورکلرله آنادولیده ، رومانیاده بواهارستانده ، یوغوسلاویاده ، یونانستانده ، سوریه و عراق و فلسطینده و شمالی آفریقاده مقیم تورکلر داخلدرلر .

آنتروپولوژیک خصوصیت و علامت فارقه لری تثبیت ایتمه دن اول تورکلرک پک اسکی قوملردن اولدیفنی قید ایتمک ایجاب ایدر . تورکلر ، میلاددن ایکی بیک سنه اولی تاریخه قاریشمش قدیم برملتدر . تورک تاریخنک بودورینک یکانه مأخذلری چین وقایعنا . مه لیدر . تورکلر حیات تاریخیه لرینک بو دورلرنده موجودیتلرینی محافظه ایتمک ایچون متمادی حربلرده بولنق مجبوریتنده قالمشلر و بو محاربه لر نتیجه سنده بر صیرا هجرتلر وقوعه کلشدر . بوقارغشه لقلر اثناسنده تورکلر آسیانک باشلیجه قوملری و آوروپای شرقیده یاشایان برچوق ملتله تماس و امتزاج و اختلاطلرده بولنمشلردر . شرقده چینلیر ، موغوللر و طونفوزلرله ، اورتورک آسیاده ایرانی عنصرلرله ، آق ده کیز ساحلرینده سیمیتیک اقوامله تماسلرده بولنمشلر و بونک نتیجه سنده برطاقم امتزاجلر واقع اولمشدر .

زمان قدیمده جریان ایدن بوامتراجلرک ماهیتی آنتروپولوژیک حادثه لرده توافقی ایدن وثیقه لردن آکلاشیلمقده در .

آکلاشیلدیغنه کوره ایلك امتزاجلر اوزون باشلی برعرقله وقوعه کلشدر . صوکرادن اورتورک آسیاده

تورکار اولوب بونلرک بویلی 1,66 ، قفا کمیکاری 85,6 در . جنوب تورکاری ایسه ایرانی عنصرلرله امتزاج ایتشلر در .

چین تورکارندن قانسو او یغورلری ایله شمال تاریخلی اسکی او یغورلرک احفادندن اولوب یانانین ویه سچقولرک روایتنه کوره ایدیل بوی تورکاریسه مشاهدلر. دوزکانلرده چینلیلرله واقع اولان امتزاجلر مشاهده ایدلکده در . سارلرده ایرانیلق علامتلی کورولکده در .

تورککلرک وسطی بویلی 1,70 ، قفا کمیکاری 75,64 در . بونلرک یوزلرنده کی تویارینک وصفالارینک کشف اولماسی ایرانیلرله واقع اولان امتزاجک بر نتیجه طبعه سیدر . شهرلرده مقیم اولان آنادولی تورکارینک بویلی نسبة قیصه در . بالقان شبه جزیره سنده یاشایان تورککلرک بوجهلردن عمومی تورکارله اولان مناسبتلی پک جزویدر . اونلرک

بویلی وقفا کمیکاری اکثریتله تام برمقیاسده در . دیگر مانلردن آیری برحیات یاشایان آنادولی تورککلرینک بویلی حد وسطیدن یوکسک اولوب، اصل تورک تیپنی محافظه ایتشلر در . آخالجی وقافقاسیاده کی آتالتاق تورکارینک بویلی 1,66 ، قفا کمیکاری 84,7 در . بونلرله قومشو اولان آذربایجان تورکارینک بویلی ده عین نسبتده در . فقط بونلرک یوزلی دها اوزون اولوب بورونلری وصفالاری ایرانیلر ککنه بکزه در .

برچوق ملتله قاریشمش اولان تورکارکندی قانلرینی و تیپلرینی ده دیگر ملتله ویرمشلر در . آسیاده ایرانیلر ، موغولر ، طونفوزلر تیبت اقوامی، فین - اوغورلر ، شرقی آوروپاده و بالقان شبه جزیره - سنده یاشان قوملر بوجله دندر .

ذاکر قادری

